

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації
творів мистецтва

До захисту допущено
«___» _____ 2021 р.
Завідувач кафедри
_____ Підгурний І. С.

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ПЛЕНЕРНІ ЗАМАЛЬОВКИ НА ЗАНЯТТЯХ З ЖИВОПИСУ
У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ»**

Виконала: **Тимофєєва Антоніна
Олександрівна,**
студентка 2 курсу ОМх2-М20р групи,
спеціальність: 014 Середня освіта
(Образотворче мистецтво)

Керівник: **Бренюк А. Г.,** кандидат
мистецтвознавства, ст. викладач

Рецензент: **Кліщ О. А.,** кандидат
архітектури, ст. викладач

Кам'янець-Подільський – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ПЛЕНЕР ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА РОБОТИ НАД ПЕЙЗАЖЕМ.....	6
1.1. Виникнення і розвиток пленеру в контексті пейзажного жанру.....	6
1.2. Історія розвитку пленеру в країнах Західної Європи.....	14
1.3. Особливості розвитку українського національного пленерного живопису ХІХ-ХХ ст.....	16
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЖИВОПИСУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	18
2.1. Теоретико-методологічні основи викладання живопису у ЗВО.....	18
2.2. Методика роботи над пейзажем на заняттях з живопису у ЗВО.....	33
РОЗДІЛ 3. ПЛЕНЕР ЯК ФОРМА РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ В СИСТЕМІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	36
3.1. Навчальна пленерна практика у підготовці фахівців художніх спеціальностей.....	36
3.2. Методика роботи над пейзажем в умовах пленеру у ВНЗ.....	47
ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57
ДОДАТКИ.....	61

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Живопис, як вид образотворчого мистецтва зародився дуже давно. Особливості створення живописних робіт, полягають у створенні полотен художніми матеріалами, які найбільш відображають дійсність. Головний виразний засіб живопису є колір, його здатність викликати різні почуття, асоціації, посилювати емоційність зображення.

Пленерний живопис – це живопис, створений на відкритій території, задачею якого є передати барвисте багатство природи, світло та простір. Найчастіше зображують пейзажі, але художники не нехтують й іншими жанрами живопису (портретом, сюжетно-тематичними, мініатюрами та іншими) – це фігури людей, тварини, архітектура зображені в природному повітряному середовищі .

Ключову роль у формуванні завдань пейзажу на пленері для студентів відіграє методика викладання живопису як базової практичної особливості законів живопису на пленері, їхня етапність, що надаватиме студентові змогу відтворити цілісну картину-пейзаж. Отож, важливим аспектом цієї методики є поєднання складових рисунка, живопису та композиції. Ці складові нерозривно пов'язані між собою і створюють цілісний образ картини, надаючи особливого індивідуального характеру пейзажеві.

Для повноти розуміння теми й аналіз останніх досліджень, опрацьовано роботи сучасних науковців з пленерного живопису та його компонентів для кращої підготовки майбутнього педагога-художника (В.М. Давидов) [11], проаналізовано художню літературу (Ф. Серрано) та інших. Зокрема, проблему підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва на пленері у своїх роботах досліджували: О. Музика [3] і В. Черватюк [5].

Проте, чіткого й детального висвітлення методики викладання живопису з даної теми, зокрема особливостей виконання студентами завдання «Пейзаж», в літературі недостатньо.

Мета дослідження – визначити методологічні та теоретичні основи викладання пейзажу на заняттях з живопису у ЗВО, дослідити історію розвитку пленерного живопису в Україні, а також за її межами а саме країни Західної Європи.

Завдання дослідження:

1. Розглянути пленер, як невід’ємну складову роботи над пейзажем; визначити основні періоди його розвитку.
2. Проаналізувати тематичне розмаїття пейзажу.
3. Дослідити специфіку викладання живопису у закладах вищої освіти; висвітлити методику написання етюду.
4. Вивчити технологічні особливості виконання пейзажу на пленерній практиці при підготовці фахових спеціалістів образотворчого мистецтва.

Об’єкт дослідження – методологічні особливості написання пейзажу на природі.

Предмет дослідження – поширення пленерних замальовки на заняттях з живопису.

Хронологічні межі дослідження охоплюють XV – XX ст.

Територіальні межі дослідження поширюються на західноєвропейські та українські терени.

Методи дослідження. Для виконання завдань дослідження використані загальнонаукові та спеціальні методи наукових досліджень. До загальнонаукових методів належать: фактологічний, представлений виявленням і вивченням візуального матеріалу (твори західноєвропейських та українських митців); аналітичний, представлений аналізом літературних джерел; метод порівняльного аналізу.

Наукова новизна дослідження полягає у здійсненні аналізу методики роботи пленерного живопису.

Практичне значення роботи. Результати дослідження можуть бути використані:

1. Для поглибленого вивчення і розвитку історії живопису.
2. При підготовці лекційних курсів у навчальних закладах мистецького профілю.
3. У практичній діяльності закладів художнього спрямування.

Структура і обсяг магістерської роботи: текстова частина наукової роботи складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

ВИСНОВКИ

Пейзаж — жанр в образотворчому мистецтві, в якому об'єктом зображення є природа. Пейзажем називають також окремих твір цього жанру. Як самостійний різновид образотворчого мистецтва пейзаж виник у китайському мистецтві, китайському живописі.

З часів виокремлення пейзажу у самостійний жанр, він завжди виділявся з-поміж інших живописних жанрів і користувався особливою прихильністю поціновувачів мистецтва. Впродовж століть людина милувалася неповторною красою оточуючого світу і намагалася передати свої враження й почуття в художніх образах.

На розвиток популярності техніки пленеру безпосередньо вплинуло удосконалення або винахід нових матеріалів. Саме імпресіоністи підняли етюд, виконаний на пленері, до рівня повноцінних самостійних картин. Особливості пленеру - це досить складна у виконанні техніка для початківців живописців. При написанні картини на відкритому повітрі постійно змінюється навколишнє світловоповітряне середовище, з'являються і зникають всілякі кольорні відтінки. Особливо помітним це стає в сонячну погоду при мінливій хмарності.

Автор детально розглядає технічне моделювання кольором завдання на пленері, акцентуючи увагу на тому, що специфіка роботи полягає в чіткому вирішенні композиції, продуманому аналізі, виявленні натурної форми та її особливостей.

Наше дослідження свідчить, що пленерна практика для майбутніх учителів образотворчого мистецтва, це площина не тільки для початку самостійної творчої роботи, але і можливість вдосконалювати вміння та навички в образотворчому мистецтві, оволодівати новими техніками.